

به نام خدا

اولویت‌های پژوهشی گروه اقتصاد موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)

الف - موضوعات فلسفه اقتصاد اسلامی

چستی و کارکرد فلسفه اقتصاد و اقتصاد اسلامی

۱،۱. مفهوم‌شناسی فلسفه اقتصاد و فلسفه اقتصاد اسلامی

۱،۲. رابطه فلسفه اقتصاد و فلسفه اقتصاد اسلامی

۱،۳. کارکرد فلسفه اقتصاد و فلسفه اقتصاد اسلامی

۱،۴. مفهوم و کارکرد مبانی فلسفی اقتصاد و اقتصاد اسلامی

۱،۵. موضوعات بحث در فلسفه اقتصاد و اقتصاد اسلامی

معرفت‌شناسی اقتصاد و اقتصاد اسلامی

۱،۶. چستی و کارکرد مباحث معرفت‌شناسی اقتصاد و اقتصاد اسلامی

۱،۷. پیش فرض های معرفت شناختی اقتصاد متعارف و اسلامی

۱،۸. رابطه اقتصاد اثباتی، هنجاری و سیاست اقتصادی در اقتصاد متعارف و اسلامی

۱،۹. واقع گرایی و ناواقع گرایی در اقتصاد متعارف و اسلامی

هستی‌شناسی اقتصاد و اقتصاد اسلامی

۱،۱۰. پیش فرض های هستی شناختی اقتصاد متعارف و اسلامی

۱،۱۱. نقد و ارزیابی نظریه انتخاب عقلایی در اقتصاد متعارف با رویکرد اسلامی

۱،۱۲. جایگاه فرض انسان اقتصادی در اقتصاد اسلامی

ارزش‌شناسی اقتصاد و اقتصاد اسلامی

۱،۱۳. ارزیابی فروض ارزشی نهفته در اقتصاد متعارف

- ۱,۱۴. مکتب اخلاقی در اقتصاد متعارف و اسلامی
- ۱,۱۵. ارزیابی ارزش‌های اخلاقی پایه در اقتصاد متعارف و اسلامی (کارایی، رفاه، عدالت، برابری، آزادی)

روش‌شناسی اقتصاد و اقتصاد اسلامی

- ۱,۱۶. نقد و بررسی مکاتب روش‌شناختی در اقتصاد متعارف
- ۱,۱۷. امکان تمایز روش اقتصاد اثباتی - هنجاری در اقتصاد متعارف و اسلامی
- ۱,۱۸. تمایزات روش‌شناسی در اقتصاد متعارف و اسلامی
- ۱,۱۹. روش‌شناسی کشفی در اقتصاد اسلامی
- ۱,۲۰. جایگاه تجربه در روش‌شناسی اقتصاد متعارف و اسلامی

ب- موضوعات بانکداری و مالیه اسلامی

- مدیریت نقدینگی و ریسک در بانکداری اسلامی
- الگوهای بانکداری اسلامی مناسب با هر کشور مسلمان
- جریمه و خسارت تأخیر تادیه
- قرارداد مضاربه و کاربردهای آن در اقتصاد معاصر
- قرارداد صلح و کاربردهای آن در اقتصاد معاصر
- قرارداد جعاله و کاربردهای آن در اقتصاد معاصر
- کاربرد معاملات سواپ در بازار پول و سرمایه اسلامی
- شاخص‌های بانکداری اسلامی
- آسیب‌شناسی بانکداری در ایران و راهکارهای اصلاح آن
- نقش و جایگاه بانکها در رونق و رکود اقتصاد کشور

ج- توسعه اقتصادی و پیشرفت

- توسعه یا پیشرفت؟ (وجوه تمایز و اشتراک)
- نقد و بررسی نظریه های توسعه اقتصاد متعارف از دیدگاه اسلامی
- بررسی مقایسه ای استراتژی های توسعه و راهبرد های پیشرفت اسلامی
- الگوی بهینه استفاده از منابع طبیعی و حفظ محیط زیست
- توسعه انسانی از دیدگاه اسلام و شاخص های آن
- توسعه پایدار از منظر فقه اسلامی
- آسیب شناسی دینی توسعه اقتصادی (مفاهیم سازگار و ناسازگار)
- جایگاه و مسئولیت های دولت در توسعه اقتصادی و پیشرفت جامعه اسلامی
- مبانی، اهداف، راهبردها و راهکارهای پیشرفت اسلامی
- معیارها و شاخص های پیشرفت اسلامی
- وقف و جایگاه آن در رشد و توسعه اقتصادی
- تأمین مالی رشد و توسعه در اقتصاد متعارف و اقتصاد اسلامی
- رشد عدالت محور در فرآیند دستیابی به توسعه اقتصادی
- تخصص و تعهد نیروی انسانی در مسیر پیشرفت اسلامی

د- موضوعات فقه الاقتصاد

فقه اقتصاد دولت:

- درآمدهای دولت اسلامی (زکات، خمس، انفال و ...)
- وظایف و اختیارات دولت اسلامی (حفظ محیط زیست، قانونگذاری، تأمین اجتماعی، ...)
- مشروعیت فقهی مالیات حکومتی

- مقایسه دولت اسلامی با دولت سرمایه داری و سوسیالیستی (از نظر اهداف و انگیزه ها، وظایف و اختیارات، روشها و معیارها)
- بررسی فقهی تملک و بهره برداری دولت از منابع طبیعی
- خراج و کاربرد آن در اقتصاد معاصر
- اقطاع و کاربرد آن در اقتصاد معاصر
- بررسی فقهی یارانه دولتی
- کیفیت تعلق زکات به اموال و آثار فقهی - اقتصادی آن (امکان سنجی فقهی تعمیم موارد وجوب زکات)

۲. فقه اقتصاد پول و بانکداری:

- ماهیت پول و بهره از منظر فقه اسلامی
- بررسی اجاره به شرط تملیک و کاربرد آن در معاملات معاصر
- بررسی فقهی بیع المرابحه للآمر بالشراء (فروش اقساطی)
- بررسی فقهی معاملات شرکت های لیزینگ
- بررسی فقهی استفاده از کارت های اعتباری در بانکداری بدون ربا
- بررسی فقهی و اقتصادی راهکار استفاده صحیح عقود مشارکتی در بانکداری بدون ربا
- بررسی فقهی تجهیز منابع در بانکداری اسلامی و مقایسه آن با بانکداری متعارف
- بررسی فقهی تخصیص منابع در بانکداری اسلامی و مقایسه آن با بانکداری متعارف
- بررسی فقهی ابزار سیاست پولی در بانکداری اسلامی و بانکداری متعارف
- ربا و نظریه های جدید
- حيله های ربا
- خرید و فروش دین
- ربا و جبران کاهش ارزش پول
- بررسی فقهی - اقتصادی کاربرد عقد استصناع در بانکداری بدون ربا
- بررسی فقهی ضمانت نامه های بانکی
- ماهیت فقهی سپرده های بانکی

۳. فقه بازار بورس و سرمایه

- اصول و قواعد فقهی حاکم بر بازار سرمایه
- بررسی فقهی و اقتصادی اوراق مشارکت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
- بررسی فقهی ابزارهای تأمین مالی در بازار سرمایه اسلامی
- فقه بورس کالا
- فقه بورس ارز
- فقه بورس سهام
- فقه شرکت های سهامی عام و خاص
- فقه اوراق قرضه
- فقه اوراق مشارکت و کاربرد آن در بازار سرمایه
- فقه اوراق استصناع و کاربرد آن در بازار سرمایه
- فقه ابزارهای مالی مشتقه (آتی ها، عقدالاختیار، ...)
- قاعده نفی غرر و مصادیق آن در اقتصاد معاصر

۴. فقه اقتصاد منابع طبیعی و محیط زیست

- اصول و قواعد فقهی حاکم بر محیط زیست
- مالکیت زمین و بهره برداری از آن
- مالکیت آب و بهره برداری از آن
- مالکیت معادن و بهره برداری از آن
- مالکیت فضا و بهره برداری از آن
- قاعده احیا و کاربرد آن در اقتصاد منابع طبیعی
- قاعده حیازت و کاربرد آن در اقتصاد منابع طبیعی

۵- فقه بازار کالا و خدمات

- راهکار فقهی تشکیل بازار مشترک اسلامی

- اصول فقهی حاکم بر خدمات گردشگری و زیارتی
- فقه بازار آموزش
- فقه بازار درمان و بهداشت
- بررسی فقهی تجارت الکترونیک
- بررسی فقهی شرکت های هرمی
- منشور اخلاقی کسب و تجارت در بازار اسلامی
- قرض الحسنه و جایگاه آن در اقتصاد و بازار اسلامی

۶. فقه بیمه و تأمین اجتماعی

- بررسی فقهی و اقتصادی بیمه و تکافل اسلامی
- بررسی فقهی انواع بیمه تجاری (اشخاص، اموال و ...)
- راهبردها و راهکارهای ایجاد بیمه فراگیر در جامعه اسلامی

۷. فقه اقتصاد وقف و امور خیریه

- وقف مالیت و اسکناس
- شخصیت حقوقی موقوفه از منظر فقه اسلامی و وقف شخصیت حقوقی
- وقف و تأمین اجتماعی
- وقف سهام
- وقف مالکیت فکری

۸. فقه اقتصاد تولید

- کار و نیروی انسانی از منظر فقه اسلامی
- دستمزد عادلانه و سهم عوامل تولید
- شرکت تعاونی از منظر فقه و مقایسه آن با بخش خصوصی و دولتی
- بررسی فقهی اشتغال زنان و آثار آن در اقتصاد خانواده و کشور
- رونق اقتصادی و تولید در آموزه های اسلامی (اسباب و موانع رزق و روزی)